

ผลกระทบจากการดูดทราย : กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ
อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE STUDY OF THE IMPACTS OF SAND SUCTION: A CASE STUDY
OF MOO 1 NOPPITAM SUB-DISTRICT NOPPITAM DISTRICT
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

แพรวาไพยม ยลธรรมธรรม

Phraewphayom Yonthantham

พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์

Pongprasit Onchan

เชษฐา มุหะหมัด

Chettha Muhamad

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: Daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการดูดทราย และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการดูดทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลกระทบจากการดูดทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีผลกระทบดังนี้ 1) ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น น้ำเปลี่ยนทิศทาง ตลิ่งพัง เสียงดัง ควั่น ฝุ่นละออง เป็นต้น 2) ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและนิเวศวิทยา เช่น น้ำในแม่น้ำลำคลองเน่า ส่งกลิ่นเหม็น ปนเปื้อนสารพิษ ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์พืช และสัตว์น้ำ และเกิดมลพิษต่อร่างกาย 3) ผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของชุมชน เช่น ระบบการทำเกษตรกรรมของชาวบ้าน 4) ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เช่น ป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ มลภาวะทางอากาศ และเสียงดัง เป็นต้น 2. แนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการดูดทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัด

* Received 9 August 2020; Revised 20 October 2020; Accepted 18 November 2020

นครศรีธรรมราช พบว่า มีแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะดังนี้ 1) แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การทำแนวกันน้ำโดยใช้หินกันเป็นตลิ่งซ่อมแซมถนน เป็นต้น 2) แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและนิเวศวิทยา เช่น กำหนดโซนพื้นที่สาธารณะ ห้ามมีผู้บุกรุก 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะต่อการใช้ประโยชน์ของชุมชน เช่น สร้างการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เป็นต้น 4) การแก้ไขปัญหาลักษณะต่อคุณภาพชีวิต เช่น คนในชุมชนได้รับสิทธิในการตรวจสอบสุขภาพประจำปี และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองพื้นที่กรรมสิทธิ์ของชาวบ้าน

คำสำคัญ: ผลกระทบ, การดูดทราย, จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

this study The objective of this study was to study the effects of sand vacuuming. and to study the approach to solving the problems of sand vacuuming, a case study, Village No. 1, Nopphitam Sub-district, Nopphitam District, Nakhon Si Thammarat Province by using a qualitative research methodology The results of the research were as follows: 1. The impact of sand vacuuming, a case study of Village No. 1, Nopphitam Sub-district, Nopphitam District, Nakhon Si Thammarat Province, found that the impacts were as follows: 1) The impact on the physical environment such as changing water direction, river bank Damage, noise, smoke, dust, etc. 2) Impact on the biological and ecological environment such as rotten water in rivers and canals. smelly contaminated with toxins Destroys breeding grounds for plants and aquatic animals and causes pollution to the body. 3) Impacts on community utilization, such as the farming system of villagers. 4) Impacts on quality of life such as respiratory illnesses. air pollution and noise, etc. 2. Approaches to solving the impact of sand vacuuming. A case study of Village No. 1, Nopphitam Sub-district, Nopphitam District, Nakhon Si Thammarat Province, found that there are guidelines for resolving the impacts as follows: 1) Guidelines for Solve problems affecting the physical environment, such as constructing a water barrier by using stones as a riverbank, repairing roads, etc. 2) Approaches to solving problems affecting the biological and ecological environment, such as defining public areas No intruders are allowed. 3) Approaches to solving problems affecting the use of

the community, such as creating the participation of the government, the private sector, and the people's sector, etc. 4) Solving problems affecting the quality of life, for example, people in the community are entitled to in the annual health check and enforcement of laws to protect the owned land of villagers.

Keywords: the impacts, sand suction, nakhon si thammarat province Thailand

บทนำ

ทรายเป็นทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไป และสามารถพบได้ทั่วไปทั้งบนบก และในน้ำ การขยายตัวอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจและสังคม การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนภายในประเทศส่งผลให้ความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงทรัพยากรทรายเพิ่มมากขึ้น โดยนำมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย สาธารณูปการต่าง ๆ การถม และการปรับพื้นที่ให้ได้ระดับที่ต้องการ รวมทั้งใช้ในอุตสาหกรรม ซึ่งการนำทรัพยากรทรายมาใช้ประโยชน์โดยขาดการวางแผนแล้วย่อมก่อให้เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การพังทลายของตลิ่ง การเปลี่ยนทางไหลของน้ำ คุณภาพของน้ำ เป็นต้น การประกอบกิจการขุด ตัก และการดูดทราย ได้แบ่งเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของกิจการในพื้นที่ของรัฐหรือการดูดทรายในที่ดินกรรมสิทธิ์ของเอกชน (อดุลย์ วรรณพีระ, 2548)

การดูดทรายที่คลองกลายผลกระทบที่เกิดขึ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะทำให้ชาวบ้านที่อยู่ริมคลองเกิดความเดือดร้อน เนื่องจากริมตลิ่งจะพังลงมาได้ ซึ่งก่อนหน้านี้เคยท่วมคลองกลายไหลเอ่อล้นเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎร ผลมาจากการนำแรมมากองไว้กลางคลอง เป็นการปิดกั้นทางน้ำ และตลอดระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมาพบว่ามีกรลักลอบดูดทรายจากคลองกลายออกไปจากพื้นที่เป็นจำนวนมากมายมหาศาล กินพื้นที่ยาวจาก อำเภอนบพิตำ จนไปถึง อำเภอท่าศาลา เดือดร้อนมาเป็นเวลาหลายปี ต้องนอนผวาในฤดูน้ำหลาก เพราะตลิ่งพังเป็นประจำทุกปี จนปีล่าสุดพังใกล้ถึงกำแพงบ้านแล้ว ที่ผ่านมามตได้ร้องเรียนไปทั่วทุกหน่วยงาน แต่ไม่มีผลตอบรับที่ทำให้สบายใจได้ แถมยังมีการขุดทรายกันตลอดทั้งปีทั้งกลางวัน และกลางคืนสร้างความเดือดร้อน ทั้งฝุ่น ทั้งเสียง รบกวนชาวบ้านอย่างหนักตลอดมา จึงต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงมาตรวจสอบข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหให้กับชาวบ้านในพื้นที่ สำหรับบริเวณจุดที่มีการลักลอบขุดทราย ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 2 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจุดแรก ๆ ของผลกระทบจากการสไลด์ของริมตลิ่งในพื้นที่ตำบลนบพิตำ เพราะเริ่มมีการอนุญาตให้ขุดทรายแบบเปิดสัมปทานรัฐ คือ มีการขอสัมปทานอย่างถูกต้องในการประกอบการขุดทรายในเชิงพาณิชย์ แต่ไม่ได้ดูหรือสำรวจผลกระทบที่จะตามมาต่อชุมชนและระบบนิเวศตลอดแม่น้ำกลาย จึงส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนตลอดช่วงหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงฤดูน้ำหลาก จะเกิดความเสียหายอย่างมาก ที่ผ่านมามีชาวบ้านเข้าร้องเรียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องให้ทำการยับยั้ง และยุติการกระทำดังกล่าว แต่เรื่องราวการร้องเรียนได้เงียบหายไปทุกครั้ง สาเหตุเพราะมีผลประโยชน์ส่วนตัวในทุกภาคส่วน เนื่องจากความต้องการมีมาก เพราะทรายที่ขุดได้จากคลองกลายนั้นเป็นทรายที่มีคุณภาพสูงมาก เหมาะสมในงานก่อสร้างทุกชนิด และทรายลักษณะดังกล่าวมีเพียงไม่กี่พื้นที่เท่านั้นใน 2 อำเภอนี้ จึงมีอเดอร์สั่งซื้อเข้ามามากมาย และส่งขายไปถึงยังต่างจังหวัด (อนันต์ เกตุวงศ์, 2541)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการดูดทรายกรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะเห็นว่า สร้างความเดือดร้อน ทั้งฝุ่น ทั้งเสียง รบกวนชาวบ้านอย่างหนักตลอดมา และชาวบ้านที่อยู่สองฟากของคลองกลายได้เห็นริมตลิ่งที่พังลงมา ทำให้น้ำท่วมไหลเอ่อล้นเข้าท่วมบ้านเรือนที่ได้รับผลกระทบมาจากการลักลอบดูดทรายจากคลองกลายเป็นจำนวนมากเป็นพื้นที่ยาวจากอำเภอนบพิตำ จนถึงอำเภอท่าศาลาก่อนออกสู่ทะเลอ่าวไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการดูดทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการดูดทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการดูดทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตด้านประชากร จำนวน 12 คน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการดูดทราย จำนวน 8 คน เนื่องจากเป็นชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ และได้รับผลกระทบจากการดูดทราย ทั้งตลิ่งพัง และทั้งฝุ่น
2. ผู้ให้ข้อมูลรองมีทั้งหมด 4 คน โดยแบ่งได้ ดังนี้

2.1 เจ้าของบ่อทราย จำนวน 1 คน เนื่องจากมีการทำบ่อทรายเพียงบ่อเดียวของหมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1 คน เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ประสานงาน ควบคุม แก้ไขปัญหา และดูแลสมาชิกในหมู่บ้าน

2.3 หัวหน้าส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน เนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบงานก่อสร้าง งานการใช้เครื่องจักรกล และบรรเทาสาธารณภัย

2.4 เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 1 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่เข้ามาดูแล และให้ความเป็นธรรมกับชาวบ้าน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการดูตหาย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการดูตหาย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีขอบเขต ด้านระยะเวลา ได้แก่ ปีการศึกษา 1/2562 ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม (6 เดือน)

ประชากร

การศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการดูตหาย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากร จำนวน 12 คน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการดูตหาย จำนวน 8 คน เลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นชาวบ้านที่อยู่ริมคลองกลาย และได้รับผลกระทบจากการดูตหาย ทั้งตลิ่งพัง และทั้งฝูน

2. ผู้ให้ข้อมูลรองมีทั้งหมด 4 คน โดยแบ่งได้ ดังนี้เจ้าของบ่อทราย จำนวน 1 คน เลือกแบบเจาะจง เนื่องจากมีการทำบ่อทรายเพียงบ่อเดียวของหมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1 คน เลือกแบบเจาะจง เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ประสานงานควบคุม แก้ไขปัญหา และดูแลสมาชิกในหมู่บ้านหัวหน้าส่วนโยธา อบต. จำนวน 1 คน เลือกแบบเจาะจง เนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบงานก่อสร้าง งานการใช้เครื่องจักรกล และบรรเทาสาธารณภัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 1 คน เลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นผู้ที่เข้ามาดูแล และให้ความเป็นธรรมกับชาวบ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการดูตหาย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีประเด็นคำถามที่กำหนด ตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษา และการสัมภาษณ์มีลักษณะการพูดคุยแบบธรรมชาติ และเป็นกันเอง ตามเวลาความเหมาะสม

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ผู้วิจัยไม่สามารถไปควบคุมการทำงาน การขนส่ง การตัดทราย และการดูตหายได้

เนื่องจากจะทำให้เกิดอันตราย และความเสี่ยงต่อตนเองได้ ในด้านสุขภาพ และความเป็นอยู่ แต่จะการใช้การสังเกตแทน เพื่อเป็นการป้องกันตนเอง

3. เครื่องบันทึกภาพขณะสัมภาษณ์ โดยการใช้โทรศัพท์มือถือ มีการถ่ายภาพในขณะที่สัมภาษณ์ เพื่อเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ

4. สมุด เพื่อใช้จดบันทึกขณะสัมภาษณ์ จดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะที่สัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการดูทนาย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอ นบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ลงพื้นที่สำรวจ หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอ นบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบที่ได้จากการดูทนาย เช่น ที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำมาหากิน ว่ามีความเสียหายมากน้อยเพียงใด

2. หาข้อมูล โดยการสอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับการดูทนายของบริษัทนั้น ๆ และสอบถามรายชื่อจากชาวบ้านว่ามีใครบ้างที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทที่ดูทนาย และสอบถามชาวบ้านว่ามีใครบ้างที่ได้รับความเสียหายจากการดูทนาย

3. เก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึก ลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ โดยประเด็นการสัมภาษณ์จะอยู่ในแบบฟอร์มการสัมภาษณ์

4. รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากขาดรายละเอียดส่วนใด ก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการดูทนาย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอ นบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ได้แก่ การทำบ่อทนาย ผลกระทบจากการดูทนาย และแนวทางแก้ปัญหาผลกระทบจากการดูทนายเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อเท็จจริงกับข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้ให้ข้อมูลรอง เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหา นำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบจากการดูทนาย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอ นบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมากของคนในชุมชน และสิ่งมีชีวิตเป็นอย่าง

มาก การดูทรายเข้ามามาก จะใช้พื้นที่เยอะ และการดูทรายทำให้น้ำเปลี่ยนทิศทาง ตลิ่งพัง เสียงดัง ควัน ผุ่นละออง เนื่องจากการดูทราย การพัดของทรายในน้ำมาปิดทางน้ำ

1.2 ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ และนิเวศวิทยา พบว่า มีน้ำเสีย ไหลลงสู่แม่น้ำลำคลอง อาจมีวัสดุเหลือปนไปกับน้ำทิ้ง เป็นเหตุให้น้ำในแม่น้ำลำคลองเน่า ส่งกลิ่นเหม็น มีสารพิษปะปน สัตว์น้ำ และพืชที่อยู่ในน้ำ ไม่มีที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน และเกิดมลพิษต่อร่างกาย

1.3 ผลกระทบต่อคุณค่าการใช้ประโยชน์ของชุมชน พบว่า การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำกินที่เสียไป ด้านเกษตรกรรมเกิดความเสียหาย ต้นไม้ ผักที่ปลูกไว้มีผุ่นเกาะติดเต็ม ตอนทำความสะอาดจะใช้น้ำเยอะกว่าปกติ เพราะสกปรก เชื้อโรค และความเสี่ยงอันตรายเมื่อรถขนทรายวิ่งผ่านถนนเป็นหลุม ทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และเกิดความเสียหายของลำคลอง ทำให้สัตว์น้ำตายได้ และไม่มีที่หาอาหาร

1.4 ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต พบว่า คนในชุมชนได้รับผุ่น และทำให้ป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ จากการสูดเอาผุ่นละอองเข้าไป และการใช้เครื่องจักรในการทำงาน ทำให้เกิดเสียงดังรบกวนคนในพื้นที่ และการขุดทรายพลอยได้รับผลกระทบจากผุ่นละอองที่กระจายไปทั่ว และการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการดูทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบล นบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า มีการบำบัดฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับมาอยู่ในสภาพที่ดี โดยการทำแนวกันน้ำโดยใช้หินกั้นตลิ่ง เพื่อไม่ให้ตลิ่งพัง ซ่อมแซมถนนที่เป็นหลุม เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายในการขับขี่ และป้องกันการเข้าไปรุกรานพื้นที่ส่วนบุคคล

2.2 การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ และนิเวศวิทยา พบว่า เมื่อผุ่นละอองที่เพิ่มขึ้นก็ต้องมีการใช้น้ำในการดับผุ่น และควรจัดสรรพื้นที่ให้มีความร่มรื่น ไม่เข้าไปรุกรานพื้นที่ธรรมชาติ ควรที่จะมีการเก็บกักทรัพยากรที่มีแนวโน้มจะเกิดการขาดแคลน ในบางช่วงเวลาไว้ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในตอนที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อคุณค่าการใช้ประโยชน์ของชุมชน พบว่า คนในชุมชนต้องช่วยกันดูแลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมรัฐ และช่วยกันแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อประโยชน์ ต่อคนในชุมชนมากที่สุด เช่น นำดิน ทราย มาถมเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อไม่ให้เป็นหลุมลึก และเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุให้กับคนในชุมชน

2.4 การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิต พบว่า มีการแก้ปัญหาให้คนในชุมชน ได้รับสิทธิในการตรวจสอบสุขภาพประจำปี และให้คำแนะนำคนในชุมชนในการรักษาหน้า

ดิน โดยการปลูกพืชที่รักษาทั้งหน้าดิน และสร้างรายได้ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้การใช้กฎหมายเข้ามาบังคับใช้เพื่อดูแลคุ้มครองพื้นที่กรรมสิทธิ์ของชาวบ้าน

อภิปรายผล

1. ผลกระทบจากการดูดทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมากของคนในชุมชน และสิ่งมีชีวิตเป็นอย่างมาก การดูดทรายเข้ามามาก จะใช้พื้นที่เยอะ และการดูดทรายทำให้น้ำเปลี่ยนทิศทาง ดิ่งพังเสียงดัง ควัน ผุ่นละออง เนื่องจากการดูดทราย การพัดของทรายในน้ำมาปิดทางน้ำ (วิระพันธ์ อุปถัมภ์ภาณุ, 2540)

1.2 ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ และนิเวศวิทยา พบว่า มีน้ำเสียไหลลงสู่แม่น้ำลำคลอง อาจมีวัสดุเหลือปนไปกับน้ำทิ้ง เป็นเหตุให้น้ำในแม่น้ำลำคลองเน่า ส่งกลิ่นเหม็น มีสารพิษปะปน สัตว์น้ำ และพืชที่อยู่ในน้ำ ไม่มีที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน และเกิดมลพิษต่อร่างกาย (จิตตินันท์ เรื่องวิริยุทธ และสมศักดิ์ บุญควา, 2547)

1.3 พบว่า การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำกินที่เสียไป ด้านเกษตรกรรมเกิดความเสียหาย ต้นไม้ ผักที่ปลูกไว้มีผุ่นเกาะติดเต็ม ตอนทำความสะอาดจะใช้น้ำเยอะกว่าปกติ เพราะสกปรก เชื้อโรค และความเสี่ยงอันตรายเมื่อรถขนทรายวิ่งผ่านถนนเป็นหลุม ทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และเกิดความเสียหายของลำคลอง ทำให้สัตว์น้ำตายได้ และไม่มีที่หาอาหาร (ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ, 2542)

1.4 พบว่า คนในชุมชนได้รับผุ่น และทำให้ป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ จากการสูดเอาผุ่นละอองเข้าไป และการใช้เครื่องจักรในการทำงาน ทำให้เกิดเสียงดังรบกวนคนในพื้นที่ และการขุดทรายพลอยได้รับผลกระทบจากผุ่นละอองที่กระจายไปทั่ว และการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ (วิชัย วรยศอำไพ, 2542)

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการดูดทราย กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 พบว่า มีการบำบัดฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับมาอยู่ในสภาพที่ดี โดยการทำแนวกันน้ำโดยใช้หินกันตลิ่ง เพื่อไม่ให้ตลิ่งพัง ซ่อมแซมถนนที่เป็นหลุม เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายในการขับขี่ และป้องกันการเข้าไปรุกรานพื้นที่ส่วนบุคคล (แสวง รัตนมงคลมาศ, 2538)

2.2 พบว่า เมื่อฝุ่นละอองที่เพิ่มขึ้นก็ต้องมีการใช้รถน้ำในการดับฝุ่น และควรจัดสรรพื้นที่ที่มีความรัดกุม ไม่เข้าไปรุกรานพื้นที่ธรรมชาติ ควรที่จะมีการเก็บกักทรัพยากรที่มีแนวโน้มจะเกิดการขาดแคลน ในบางช่วงเวลาไว้ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในตอนที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (อำนาจ วงษ์พานิช, 2549)

2.3 พบว่า คนในชุมชนต้องช่วยกันดูแลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมรัฐ และช่วยกันแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อประโยชน์ ต่อคนในชุมชนมากที่สุด เช่น นำดิน ทราบ มาถม เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อไม่ให้เป็นหลุมลึก และเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุให้กับคนในชุมชน (อดุลย์ วรรณพีระ, 2548)

2.4 พบว่า มีการแก้ปัญหาให้คนในชุมชน ได้รับสิทธิในการตรวจสอบสุขภาพประจำปี และให้คำแนะนำคนในชุมชนในการรักษาหน้าดิน โดยการปลูกพืชที่รักษาทั้งหน้าดิน และสร้างรายได้ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้การใช้กฎหมายเข้ามาบังคับใช้เพื่อดูแลคุ้มครองพื้นที่กรรมสิทธิ์ของชาวบ้าน (ปิยชาติ ธาตรินรานนท์, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย 1) มีความพร้อมในการรับมือ เมื่อเกิดน้ำป่าไหลหลาก โดยมีการซ้อมการหลีกภัย และต้องมีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา 2) มีการบังคับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุญาต หากผู้ใดผู้หนึ่งครอบครองในปริมาณที่มากกว่าที่ได้รับอนุญาต อาจนำมาซึ่งทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ และเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย 3) มีการควบคุมปริมาณทรายที่จะดูดให้ชัดเจน เพราะทรายในลำคลองอาจจะมีจำนวนลดน้อยลง อาจไม่พอต่อความต้องการในภายหลัง ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน 1) มีการส่งเสริมให้เล็งเห็นคุณค่า และความสำคัญของการดูดทรายที่จะทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ความเป็นอยู่ของพื้นที่ใกล้เคียง 2) ให้ความรู้ และคำแนะนำด้านกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถรับคำปรึกษาได้ เช่น เมื่อส่งผลกระทบต่อนักชาวบ้านควรทำอย่างไรให้ไม่ผิดใจกันทั้งสองฝ่าย 3) มีการควบคุมดูแลการดูดทราย และติดตามการเปลี่ยนแปลงของปริมาณทรายที่ดูด และบริเวณพื้นที่ที่ดูดไป 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจเพิ่มเงื่อนไขให้มีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการเบื้องต้นก่อนที่จะอนุญาตให้มีการประกอบกิจการดูดทราย เพื่อลดปัญหาในการสูญเสียทรัพยากร 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรจะลงพื้นที่เก็บข้อมูลให้หลาย ๆ พื้นที่ เพื่อจะได้เข้าถึงกลุ่มพื้นที่ต่าง ๆ 2) ควรมีการศึกษาให้แน่ชัดว่าการดูดทรายได้ส่งผลกระทบทำให้ตลิ่งของคลองเกิดการพังทลายนอกเหนือจากตามธรรมชาติหรือไม่ 3) ควรมีการจัดเก็บข้อมูลด้านการผลิตทรายเพื่อประโยชน์ในการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรทรายในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- จิตตินันท์ เรืองวีรยุทธ และสมศักดิ์ บุญควา. (2547). ผลกระทบจากการดูทราย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- รัชชัย เทพสุวรรณ และวิเชียร อินตะเสน. (2543). ผลกระทบสิ่งแวดล้อมธรรมชาติจากการดูทรายในแม่น้ำ. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายทรัพยากรธรณีในทะเล กองเศรษฐกิจธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.
- ธีราณี โชติทิกร. (2537). การพัฒนาวิธีการวิเคราะห์ของทรายแต่ละประเภท. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิเคราะห์วิจัยแร่และหิน กองวิเคราะห์ กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม.
- บริษัท เจ คอนสตรัคชั่น จำกัด. (2551). ความเห็นผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อการดูทราย. พิษณุโลก: บริษัท ซี พี แอล จำกัด.
- ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ. (2542). การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด.
- ปิยชาติ ชาติรินรานนท์. (2558). การออกแบบและสร้างเครื่องร่อนทราย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา. (2530). ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- วิชัย วรยศอำไพ. (2542). ทรัพยากรแร่ทรายในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายแร่และหินอุตสาหกรรม กองเศรษฐกิจธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.
- วีระพันธ์ อุปถัมภ์กุล. (2540). มาตรฐานและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทรายในการก่อสร้าง ในการจัดการทรัพยากรธรณีทรายของประเทศไทย. ใน เอกสารการสัมมนา กรมทรัพยากรธรณี ณ ห้องประชุมกรมทรัพยากรธรณี.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2550). โครงการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมจากการใช้ทรัพยากรทราย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2527). หลักมนุษยสัมพันธ์ต่อการบริหารงานในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: แพร์พิตา.
- แสวง รัตนมงคลมาศ. (2538). องค์การนำการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อดุลย์ ใจตาบุตร และอุดม จำรัสไว. (2548). แหล่งทรายภาคเหนือ. กรุงเทพมหานคร: ห้องประชุมกรมทรัพยากรธรณี.

- อดุลย์ วรรณไพริยะ. (2548). แหล่งทรายและผลกระทบจากการดูดทราย : กรณีศึกษาในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง. กรุงเทพมหานคร: สำนักทรัพยากรแร่ กรมทรัพยากรธรณี.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำนวย วงษ์พานิช. (2549). การศึกษาผลกระทบทางสังคม อันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างท่าอสงัก้าชธรรมชาติที่มีผลต่อประชาชนตามแนววางท่าอสงัก้าชธรรมชาติ : กรณีศึกษาในพื้นที่ อำเภอบางหลวงและอำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อำไพ ทองภักย์. (2540). ธรณีวิทยาจังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต: ฝ่ายพัฒนาเหมืองแร่ สำนักงานทรัพยากรธรณีเขต 2.
- Dana and Ford. (1969). A textbook of mineralogy with and extended treatise on crystallography and physical mineralogy. (4 " ed): John Weley & Sons Inc.,
- Dye Thomas R. (1982). Understanding Public Policy. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.